

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ – ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.α. Σύμφωνα με το κείμενο η μουσική συνιστά μια μορφή γλώσσας. Αφενός αποτελεί έναν τρόπο έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων. Αφετέρου αφορά το σύνολο της ανθρωπότητας, ενώ παράλληλα μπορεί να αντικαθιστά τον ίδιο τον λόγο επιτυγχάνοντας ακόμα καλύτερο επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

A1.β. Στο κείμενο η αρθρογράφος προκειμένου να πείσει τους αναγνώστες για την αξία της μουσικής επικαλείται τόσο τη λογική του δέκτη όσο και το συναίσθημα. Ειδικότερα, επικαλείται τη λογική μας με μέσα πειθούς τα **παραδείγματα** «Οι αρχαίοι Έλληνες...θεό της μουσικής», τονίζοντας με παραστατικό και γλαφυρό τρόπο πως ο κάθε πολιτισμός έχει δημιουργήσει τον δικό του πολιτισμό μέσω μουσικής. Επιπλέον, παραθέτει **πορίσματα επιστημονικών μελετών** «Επιστημονικές μελέτες... έχουν ξανακούσει», οι οποίες τονίζουν την επιρροή της μουσικής στον ανθρώπινο εγκέφαλο. Τέλος γίνεται χρήση **επιχειρημάτων**, ιδίως στην τελευταία παράγραφο: «Η μουσική, λοιπόν, είναι σημαντική γιατί... και γιατί υπάρχει... που μας χαρακτηρίζουν», «Γι' αυτό αγαπάμε όλοι τη μουσική! Γιατί μας συντροφεύει... που αισθανόμαστε!». Αναφορικά με την επίκληση στο συναίσθημα, χρησιμοποιεί **συναισθηματικά φορτισμένο λόγο** «μεταφράζουμε με τα βιώματά μας και την ψυχοσύνθεσή μας/ γιατί μας συντροφεύει...σε καθετί που αισθανόμαστε», κάνοντας **χρήση μεταφορών** («φευγαλέες νότες, γλώσσα τόσο πλούσια, τη μεταφράζουμε», παράλληλα με την **χρήση α' πληθυντικού προσώπου** «βιώνουμε, φανταστούμε» και **θαυμαστικών** «Γι' αυτό αγαπάμε όλοι τη μουσική! ...που αισθανόμαστε!». Τέλος παρατηρείται **χρήση περιγραφής**: «Ακόμη και τα μικρά παιδιά... που έχουν ξανακούσει».

[Ζητήθηκαν δύο μέσα για την επίκληση στη λογική και ένα για το συναίσθημα].

A2.α. Η μουσική «εξημερώνει» τον άνθρωπο! (ενδεικτικός τίτλος)

A2.β. Στην τελευταία παράγραφο παρατηρείται συνδυασμός μεθόδων ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα εντοπίζεται **αιτιολόγηση**: «Η μουσική, λοιπόν, είναι σημαντική γιατί, ... και γιατί υπάρχει...», «Γι' αυτό αγαπάμε όλοι τη μουσική! Γιατί μας συντροφεύει...». Επίσης χρησιμοποιούνται **παραδείγματα**: «τζαζ, ποπ, ροκ, σόουλ, φάνκυ, μπλουζ, παραδοσιακή, συρτάκι...».

[Ζητήθηκε από ένα παράδειγμα για κάθε τρόπο ανάπτυξης].

A2.γ.

1 – β (φάσμα = εύρος)

2 – β (απαντώνται = εντοπίζονται)

3 – α (έχουν μορφώσει = έχουν συγκροτήσει)

A3

Ενδεικτικός τίτλος: Η μουσική ως παγκόσμια «γλώσσα»!

Πρόλογος: Η μουσική αποτελεί μια μορφή τέχνης που εκφράζεται μέσω ήχων και ρυθμών. Πρόκειται για έναν τρόπο έκφρασης που διαχρονικά αποτελούσε και διαφοροποιητικό στοιχείο κάθε πολιτισμού. Στη σύγχρονη παγκόσμια κοινωνία που διαμορφώνεται η μουσική συνιστά μια νέα «γλώσσα», έναν σύγχρονο τρόπο επικοινωνίας των λαών. Εκτός από αυτό, όμως, η μουσική διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη ζωή του κάθε ανθρώπου.

A' Ζητούμενο: Προσφορά μουσικής στον άνθρωπο

- Ψυχολογική και συναισθηματική προσφορά: ανακούφιση από το άγχος, την ένταση, τους γρήγορους ρυθμούς ζωής. Ενισχύει την ψυχική ευφορία και εκτονώνει βοηθώντας το άτομο να εκφράσει βασικά συναισθήματα, όπως λύπη, χαρά, ενθουσιασμό κ.λπ.
- Θεραπευτική λειτουργία: η μουσικοθεραπεία βοηθά ασθενείς με ψυχικά νοσήματα και ψυχολογικά προβλήματα όπως κατάθλιψη, αγχώδεις διαταραχές κ.λπ. Έρευνες αποδεικνύουν ότι λειτουργεί θεραπευτικά ακόμα και σε ασθενείς με σοβαρά νοσήματα.
- Πνευματική και γνωστική συμβολή: Καλλιέργεια φαντασίας, δημιουργικότητας. Βοηθά στη συγκέντρωση, στη μνήμη και στη μαθησιακή ικανότητα. Αποτελεί τρόπο επαφής με έννοιες όπως η αρμονία, η ομορφιά και η ισορροπία.
- Κοινωνική και πολιτισμική σημασία: Η μουσική είναι τρόπος έκφρασης συλλογικών βιωμάτων και ταυτότητας. Μέσα από την παρακολούθηση μιας μουσικής παράστασης, μιας συναυλίας, μιας εθνικής γιορτής, ενισχύεται η κοινωνική συνοχή. Διατηρεί την πολιτισμική μας κληρονομιά (δημοτικά τραγούδια) και συμβάλλει στην επικοινωνία των ανθρώπων και των λαών.

B' Ζητούμενο: Η μουσική ως παγκόσμια «γλώσσα»

- Η μουσική ξεπερνά τα σύνορα: Είναι μια «γλώσσα» που δεν χρειάζεται μετάφραση για να γίνει κατανοητή και να προκαλέσει συναισθήματα. Άνθρωποι διαφορετικών πολιτισμών μπορούν να συγκινηθούν ή να χαρούν και να διασκεδάσουν με το ίδιο μουσικό έργο.
- Ενώνει τους ανθρώπους που δε μιλούν την ίδια γλώσσα: Μέσα από συναυλίες και διεθνή φεστιβάλ. Μουσικές πλατφόρμες στο διαδίκτυο δίνουν πρόσβαση σε όλα τα μουσικά είδη.
- Η μουσική αποτελεί μέσο επικοινωνίας και διασύνδεσης: Συνεργασίες μεταξύ καλλιτεχνών από όλο το κόσμο μεταφέρουν μηνύματα ενότητας, ειρήνης και αλληλεγγύης. Η μουσική συμβάλλει στη διαπολιτισμική προσέγγιση.

Επίλογος: Τελικά συμπεράσματα/ Ανακεφαλαίωση.

B1. Κεντρικό θέμα του ποιήματος αποτελεί η ανάμνηση του παρελθόντος και η νοσταλγική διάθεση που ξυπνούν στο ποιητικό υποκείμενο με αφορμή ένα τραγούδι που ακούστηκε στον δρόμο από έναν διαβάτη. Βασικά πρόσωπα είναι ο αφηγητής, ένας άνθρωπος που ανακαλεί στη μνήμη του την παιδική του ηλικία και τα όνειρα που έκανε με τους φίλους του, ενώ έμμεσα εμφανίζεται και ο διαβάτης που τραγουδά. Ο χώρος του ποιήματος είναι σχετικά ασαφής, καθώς γίνεται αναφορά στα «κάγκελα ενός κήπου» και στο δρόμο που αναφέρεται

και στον τίτλο («Τραγούδι στο δρόμο»), αλλά δεν προσδιορίζεται περαιτέρω. Αντίστοιχα ο χρόνος είναι εξίσου ασαφής. Ωστόσο πρόκειται για βραδινές ώρες («καθώς βραδιάζει, μια νύχτα»), ενώ τα χρονικά επίπεδα προσδιορίζονται από το παρόν, όταν ο αφηγητής ακούει το τραγούδι, και το παρελθόν, που ανακαλείται στη μνήμη του ποιητικού υποκειμένου («σαν ήμασταν παιδιά... είχαμε αφήσει, άχαρες μέρες που φύγατε...»). Μάλιστα γίνεται αναφορά και στο «αύριο», όταν το ποιητικό υποκείμενο αναφέρεται στην αγωνία που είχε όταν ήταν μικρός για το μέλλον του. Τελικά, στο τέλος της ιστορίας, το τραγούδι ενός διαβάτη ωθεί τον αφηγητή να νιώσει «νοσταλγία» για αυτά που ονειρεύτηκε, ενώ όταν το τραγούδι «σβήνει», παίρνει μαζί του και όλες αυτές τις σκέψεις και τα όνειρα του παρελθόντος. Το ποίημα καταλήγει σε ένα ερώτημα που φέρνει τον αναγνώστη προ των δικών του σκέψεων: «Και τώρα τι θα κάνεις;».

B2.α.

α' πληθυντικό: «κρυβόμαστε, αγκαλιάσαμε, διηγηθήκαμε...». Δημιουργεί αίσθηση συλλογικότητας/ομαδικότητας, ζωντάνια, εντάσσει τον αναγνώστη στο περιεχόμενο του ποιήματος, άμεσο και παραστατικό ύφος. Με τη χρήση αυτού του προσώπου μεταφέρονται τα κοινά βιώματα που έζησαν ως νέοι, διηγούμενοι τα παράπονά τους «στα δέντρα».

α' ενικό: «εγώ που υπήρξα, κοιτάζω, τράβηξα». Εξομολογητικό και προσωπικό ύφος. Ζωντάνια, παραστατικότητα, άμεσο ύφος. Αναφέρεται στα προσωπικά βιώματα και σκέψεις που έκανε ως νέος, περιμένοντας το αύριο με αγωνία.

β' ενικό: «και τώρα τι θα κάνεις; Δεν θυμάσαι». Απευθύνεται στον δέκτη, αφυπνίζοντάς τον σχετικά με τη σημασία της μουσικής, η οποία ξαφνικά σταματά, κι έτσι χάνεται όλη η μαγεία! Το πρόσωπο αυτό προσφέρει αμεσότητα και ζωντάνια, δημιουργώντας συνθήκες διαλόγου με τον αναγνώστη. Το β' ενικό προβληματίζει και ευαισθητοποιεί τον δέκτη.

B2.β.

Εικόνες: «Τα κάγκελα του κήπου υγρά», «παιδιά κρυβόμασταν κάτω από τη σκάλα», «κοιτάζω... να προχωρούν οι λεπτοδείκτες στα ρολόγια», «ένας διαβάτης περνάει στο δρόμο τραγουδώντας», «Στέκεσαι στο παράθυρο».

Μεταφορές: «είχαμε αφήσει εκεί ένα βασιλικό πεπρωμένο», «αφήσατε μια ανάμνηση», «η νοσταλγία τρέμει», «το τραγούδι σβήνει».

Παρομοιώσεις: «σαν τους φτωχούς», «σα μαγεμένος».

(Ζητήθηκε μία από την κάθε περίπτωση).

B3.

Το ποιητικό υποκείμενο αφηγείται μια ιστορία, μέσα από την οπτική ενός ανθρώπου, ο οποίος συνδέει το παρελθόν του και τις αναμνήσεις του με τον ήχο της μουσικής που ακούει στον δρόμο. Διαβάζοντάς το ποίημα μου δημιουργούνται ανάμεικτα και έντονα συναισθήματα. Αρχικά, νιώθω νοσταλγία για τα ανέμελα παιδικά χρόνια, που ήταν και για τον αφηγητή γεμάτα χαρά και παιχνίδι («σαν ήμασταν παιδιά κρυβόμασταν κάτω απ' τη σκάλα») και προβληματιζόμασταν κι εμείς για τις επόμενες μέρες («Άχαρες μέρες που φύγατε... ανάμνηση συγκινητική»). Στη συνέχεια συμμερίζομαι την αγωνία του υποκειμένου, καθώς οι μέρες περνάνε και το αύριο από τη μία είναι αβέβαιο, αλλά από την άλλη το προσμένω κι εγώ με αισιοδοξία («κοιτάζω τώρα με αγωνία... στα ρολόγια»). Όλα αυτά, όμως, για το ποιητικό υποκείμενο διαγράφονται στο άκουσμα ενός τραγουδιού στο δρόμο, όπου ο

αφηγητής το ακούει «σα μαγεμένος». Έτσι, νιώθω και εγώ στον ήχο της μουσικής συχνά. Αποφορτίζομαι και χαλαρώνω από την πίεση της καθημερινότητας, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που ένας ήχος, μια μουσική, μου υπενθυμίζει δικούς μου ανθρώπους, όμορφες και δύσκολες στιγμές ή προσωπικά βιώματα.

Επιμέλεια απαντήσεων:

Μυτιληναίος Γιάννης, Φιλολόγος

Ηλιάδη Γεωργία, Φιλολόγος